

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 39401-09-24

לפני: כבוד השופט נעם סולברג

המבקשת: י.זילברמינץ ובנו בע"מ

נגד

המשיבים:

1. דוברת בן דוד
2. פנחס בן דוד
3. רחמה שוקרון
4. סימון שוקרון
5. חן שורץ
6. עידן שורץ
7. מרים חן - איש שלום
8. דרור איש שלום

בקשת רשות ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 30.6.2024, בע"א 56554-08-23 (סגנית הנשיא א' כהן)

בשם המבקשת: עו"ד גיא הרמלך; עו"ד ברק משה; עו"ד יובל גבעון

החלטה

1. בקשת רשות לערער על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 30.6.2024, בע"א 56554-08-23 (סגנית הנשיא א' כהן) שעל-פיו התקבל ערעור המשיבים על פסק הדין של בית משפט השלום בתל אביב-יפו, מיום 8.8.2023, בתאד"מ 10645-06-21 (השופט נ' אשכול).

2. בפסק הדין של בית משפט השלום נקבע כי הפיצוי למשיבים, שרכשו דירות מהמבקשת, בגין מסירה באיחור של דירותיהם, יופחת על דרך האומדנה בשיעור של 35%. זאת, בשל השלכותיה של מגפת הקורונה, שתרמה לחלק ניכר מהעיכוב. בית משפט השלום הוסיף כי "ככל [שהמבקשת] היתה מביאה לבית המשפט ראיות רלבנטיות נוספות, כגון: יומני עבודה באתר במועדים הרלבנטיים ניתן היה לבחון הפחתה נוספת".

3. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המשיבים על פסק הדין של בית משפט השלום, וקבע, כי נוכח האמור בפסק הדין של בית משפט השלום, על אודות יומני העבודה, אזי "קיימת ראיה שקל מאוד להוכיח באמצעותה כמה ימי עבודה ירדו לטמיון בשל הקורונה וזו לא הובאה. [המבקשת] היא זו שהיתה צריכה להביאה כמובן. לו היתה מובאת הראיה, כי אז ניתן היה לדעת בדיוק מה 'חלקה' של הקורונה בעיכוב במסירת הדירות. אין מדובר ברכיב שיש לפסוק בו בדרך של אומדן כיוון שיש דרך לא מסובכת לקבוע אותו באופן אריתמטי, לפחות בקירוב". לפיכך, נקבע כי המשיבים זכאים לפיצוי בשיעור מלא.

מכאן בקשת הרשות לערער שלפני.

4. לאחר שעיינתי בבקשת הרשות לערער ושקלתי את נימוקיה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה – להידחות, וזאת ללא צורך בתשובה. זאת, בהתאם לסמכותי שלפי תקנה 148 א לתקנות סדר הדין האזרחי התשע"ט-2018. הבקשה לא מעוררת שאלה עקרונית שטרם נדונה לפני בית משפט זה; גם עיוות דין אין בנמצא כאן.

5. המבקשת טוענת כי עניינה מעלה שאלה עקרונית בדבר השימוש באומדנה לפסיקת פיצויים. ברם, שאלה דומה לזו שמתעוררת בענייננו נדונה בפסיקת בית משפט זה והוכרעה זה מכבר. בשורה של פסקי דין נקבע, כי פסיקה על דרך האומדנה תתאפשר רק לאחר שמי שעליו מוטל הנטל, הביא את כל הראיות האובייקטיביות. רק אז, בהעדר אפשרות אחרת תיתכן פסיקה על דרך האומדנה; פסקי דין אלו צוטטו על-ידי המבקשת עצמה בבקשת הרשות לערער.

6. כך למשל בפסק הדין המפורסם בע"א 355/80 אניסימוב בע"מ נ' מלון טירת בת שבע בע"מ, פ"ד לה(2) 800 (1981) נקבע, כי "באותם המקרים, בהם – לאור טבעו ואופיו של הנזק - ניתן להביא נתונים מדויקים, על הנפגע-התובע לעשות כן, ומשנכשל בנטל זה, לא ייפסק לו פיצוי. לעומת זאת, באותם מקרים אשר בהם – לאור טבעו ואופיו של הנזק – קשה להוכיח בדייקנות ובוודאות את מידת הנזק ושיעור הפיצויים, אין בכך כדי להכשיל את תביעתו של הנפגע, ודי לו שיביא אותם נתונים, אשר ניתן באופן סביר להביאם, תוך מתן שיקול-דעת מתאים לבית המשפט לעריכת אומדן להשלמת החסר" (ההדגשה הוספה – נ' ס').

7. הלכה זו חזרה ונשנתה בפסק הדין בע"א 8279/02 גולן נ' אלברט, פ"ד סב(1) 330 (2006) שם נקבע, כי "העדר יכולת לחשב באופן מדויק את היקף הנזק שנגרם לתובע אינו שולל ממנו את זכאותו לפיצויים, בין אם המדובר בפיצויים חוזיים, נזיקיים או אחרים.

מקום שהוכח קיומו של נזק רשאי בית המשפט לאמוד את גובהו. התנאי לכך הוא שקיים קושי אובייקטיבי, לאור אופיו וטיבו של הנזק, להוכיח בדייקנות ובוודאות את מידת הנזק לו אחראי הנתבע, ושהתובע הביא את אותם נתונים אשר ניתן באופן סביר להביאם" (ההדגשה הוספה – נ' ס').

8. זוהי אינה קביעה שרירותית; הגיון של הלכות אלו בצדן. כידוע, "הכלי של אומדנא מהווה חריג לסדרי הדין ואף לדין המהותי" (ע"א 1203/13 טומשובר נ' ארט אופיק בע"מ, פסקה 3 (6.5.2015)). אם מי שעליו מוטל הנטל לא עשה כל שביכולתו על מנת לפזר את הערפל הראייתי, אזי אין מקום להפעלת החריג לטובתו, ועלינו לחזור לדרך המלך שהיא "בחינת חומר הראיות ועמידה ברף הראייתי הנדרש לקבלת התביעה – הוכחה על פי מאזן הסתברויות" (שם, פסקה 3).

9. נוסף על כך, קיים חשש מפני שימוש תכסיסני בכלי האומדנא על-ידי בעל הדין, כך שהוא יבחר לערוך 'גילוי חלקי' ויגיש רק אותן ראיות שעשויות לסייע לו. ואילו מקום שבו הוא משוכנע כי פסיקה על דרך האומדנא תשרת את עניינו, הוא יימנע מלמסור את הראיות לגבי נקודה זו. קביעה שלפיה בעל דין שלא הגיש את כל הראיות האובייקטיביות שברשותו, יימנע בית המשפט לחלוטין משימוש באומדנא, יש בה כדי לצמצם את החשש האמור.

10. על כל פנים, משעה שאין חולק על כך שהנטל להוכיח את הקשר הסיבתי בין האיחור לבין מגפת הקורונה הוטל לפתחה של המבקשת, ומשעה שאין חולק על כך שהמבקשת לא הגישה את כל הראיות האובייקטיביות שהיה ביכולתה להגיש, אזי ברי כי לא היה מקום לפסיקה על דרך האומדנא; זוהי ההלכה הפסוקה מקדמת דנא.

11. אשר על כן, בקשת הרשות לערער נדחית בזאת.

משלא נתבקשה תשובה לא אעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ט אלול תשפ"ד (22 ספטמבר 2024).

נעם סולברג

נעם סולברג
שופט

